

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ORMAN AĞAÇLARI VE TOHURLARI ISLAH
ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

DOĞU KARADENİZ GÖKNARI (*Abies nordmanniana* (Stev.) Spach.) KOZALAKLARININ TOHUM VERİMİ

GİRİŞ

Doğu Karadeniz Göknarı, Dünya'da sadece Türkiye'nin Doğu Karadeniz Dağları'nda ve Kafkaslar'da yetişmektedir. Türkiye'nin orman ağacı tohumları içinde en önemli dışsıtım ürünlerinden biridir. Giresun, Trabzon ve Artvin Orman Bölge Müdürlükleri'nde bulunan Doğu Karadeniz göknarı (*Abies nordmanniana* (Stev.) Spach.) tohum meşcereleri'nde kozalak veya tohum üretimi planlamasının doğru yapılması, tohum veriminin artırılması için önemli bir konudur.

Bu çalışma ile Doğu Karadeniz göknarı'nda kozalaktan tohum üretim miktarının saptanması, kozalak üretim miktarlarının tahmini, tohum meşcereleri (popülasyonlar) ve yıllar arasında tohum verimi farklılıklarının olup olmadığı ve bu meşcerelerde ele alınan yükselti farklılıklarının tohum veriminde etkili olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

YAPILAN ÇALIŞMALAR

Bu araştırmada Doğu Karadeniz göknarı'nın yayılış alanını temsilen seçilen Şebinkarahisar-Şebinkarahisar, Torul-Sarıçdağ ve Şavşat-Meydancık tohum meşcereleri'nde çalışılmıştır. 1996 yılından itibaren 2000 yılı dahil, beş yıl süreyle her yıl kozalaklar olgunlaştıktan sonra, deneme ağaçlarındaki kozalakların tamamı toplanarak ayrı ayrı poşetler içerisinde hava almayacak şekilde ağızları bağlı olarak tartılıp, en kısa zamanda Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Müdürlüğü'ne

gönderilmiştir. Ankara'da toplanan kozalaklar bir defa daha tartılıp karpellerinin açılması ve tohumlarının çıkarılması için ayrı ayrı serilerek kurutulmaya alınmıştır. Karpellerinden ayrılan tohumlar, temizlenip yabancı maddelerden arındırılmıştır. Bundan sonra tohumlar tartılarak ağırlıkları tespit edilmiştir. Böylece her meşcerenin alçak ve yüksek zonlarındaki kozalaklarından elde edilen tohumların miktarı gram olarak bulunmuştur.

SONUÇ VE ÖNERİLER

1- Tohum meşcerelerinin ayrı ayrı yapılan değerlendirmelerinde: Şebinkarahisar tohum meşceresi'nde, 3 yıla ait toplanan kozalaklardan elde edilen ortalama tohum verimi 0.11 olarak bulunmuştur. Sarıçdağ tohum meşceresinde, 5 yıl üst üste toplanan kozalaklardan elde edilen ortalama tohum verimi 0.09'dur. Meydancık tohum meşceresinde, 5 yıl üst üste toplanan kozalaklardan elde edilen ortalama tohum verimi ise 0.10'dur.

2- Deneme alanları toplu olarak ele alındığında ise, her üç tohum meşceresinde, toplanan kozalaklardan elde edilen ortalama tohum verimi 0.10'dur.

3- Kozalaktan tohum verimine yıllar ve meşcereler önemli düzeyde etkili olurken, ele alınan yükseltilerin tohum verimine etkisi bulunmamaktadır.

4- Artvin yöresinde kozalak hasat zamanlarının meşcerelerin alt ve üst rakımlarına göre, Meydancık tohum meşceresi dışında anlamlı çıkmadığını, burada meşcerelerin alt ve üst sınırları arasındaki yükselti farklılıklarının ortalama 150 m civarında olduğunu, bu kadarlık bir yükselti farkının, tohum meşcerelerinde yüksek varyasyona neden olabilecek bir farklılık olmadığını kaydetmiştir.

Sonuç olarak; araştırmamızda beş yıllık bir dönemde Doğu Karadeniz Göknaarı kozalaklarından elde edilen ortalama tohum miktarı oranı % 10 olarak tespit edilmiştir. Bu nedenle, tohum üretim planlaması yapılırken bu araştırma sonuçlarına uygun hareket edilmelidir.

Yıl: 2003 Teknik Bülten No: 9, Ankara

Yazışma Adresi: Orman Ağaçları ve Tohumları Islah Araştırma Enstitüsü
Müdürlüğü Gazi/ANKARA

Proje Lideri: Haşim KARAŞAHİN

Proje Yürütücüleri: Mümtaz TULUKÇU,
Serdar ŞENGÜN, Murat NUR

Tel: 0312-212 65 19 **Fax:** 0312-212 39 60

E-posta: tohum @ogm.gov.tr

Web: <http://www.ortohum.gov.tr>